

STAROVEKÁ INDIA

INDIA

- ✖ - jedna z najstarších kolísk ľudskej kultúry i filozofujúceho ľudského ducha
- ✖ smerovala viac k veciam večným, než dočasným
- ✖ nemali dejepisectvo – presné zaznamenávanie dát

PRÍRODNÉ PODMIENKY

- ✗ Oblasť je nesmierne členitá, má rôzne klimatické podmienky, vegetačné pásma
- ✗ Oceán na juhu a hraničné horstvá na severe chránili Indiu pred vonkajšími útočníkmi, ale ju izolovali od vonkajšieho sveta, bránili kultúrnemu a politickému rozhladu.
- ✗ Himaláje ako klimatická hradba.
- ✗ V Himalájach taktiež pramenia rieky Indus, Ganga a Brahmaputra, ktoré nikdy nevysychajú, a v ich povodí je úrodná pôda.

Ancient Indus Civilization

HARAPPSKÁ KULTÚRA (2300 - 1600 PRED N. L.)

- ✗ Osídlenie Indie začalo už v pravekej dobe kamennej.
- ✗ V 4.tis. pred n.l. dochádza k prechodu od zberu plodín k poľnohospodárstvu a k domestikácii zvierat.
- ✗ Jej vznik súvisel s ďalším rozvojom poľnohospodárstva.
- ✗ Hlavnými plodinami bol jačmeň, pšenica, sezam a bavlna.
- ✗ Pri ich pestovaní využívali roľníci rieku Indus a jej pravidelný záplavový cyklus.

ZNAKY CIVILIZÁCIE

- ✗ Hlavnými centrami boli sídla Harappa a Móhandžó - daro,
- ✗ Pozoruhodná je uniformita sídel.
- ✗ Poschodové domy z pálených tehál, o rovnakej veľkosti a rovnako ukladané na seba, lemovali pravouhlé sa pretínajúce ulice.
- ✗ Architektúra bola úplne jednoduchá, nevynikala krásou ani monumentalitou.
- ✗ Na druhej strane sú však mnohé príbytky vybavené kúpeľňou a záchodmi, kanalizáciou i vodovodmi s pitnou vodou.

REMESLÁ

- ✗ Remeselná výroba harappskej civilizácie bola dosť vyspelá, keramiku vyrábali na hrnčiarskom kruhu
- ✗ Typické pre nich boli terakotové sošky (z pálenej hlíny) žien a zvierat
- ✗ Vyrábali šperky z drahých kovov a zo slonoviny a medené a bronzové nástroje.

“Priest King,” Mohenjo daro,
Sindh, Pakistan

KULTÚRA

- ✖ Ďalšou zvláštnosťou je i obrázkové protoindické písmo
- ✖ Bolo nájdené na kamenných, kovových i hlinených pečatidlách, alebo na hlinených doštičkách
- ✖ Nebolo nikdy rozlúštené.

ROZPAD KULTÚRY

- ✗ Okolo r. 1750 pred n.l. dochádza k úpadku
- ✗ Úpadok mohli spôsobiť prírodné i ľudské faktory.
- ✗ Jedným z možných dôvodov = príchod indoeurópskych árijských kmeňov, kočovných pastierov, v 2 tis. pred n.l.
- ✗ Spočiatku sa usadili v Paňdžábu, snažili sa dobyť a zabráť celé územie Indie.
- ✗ Nakoniec sa usadili v povodí Gangy.

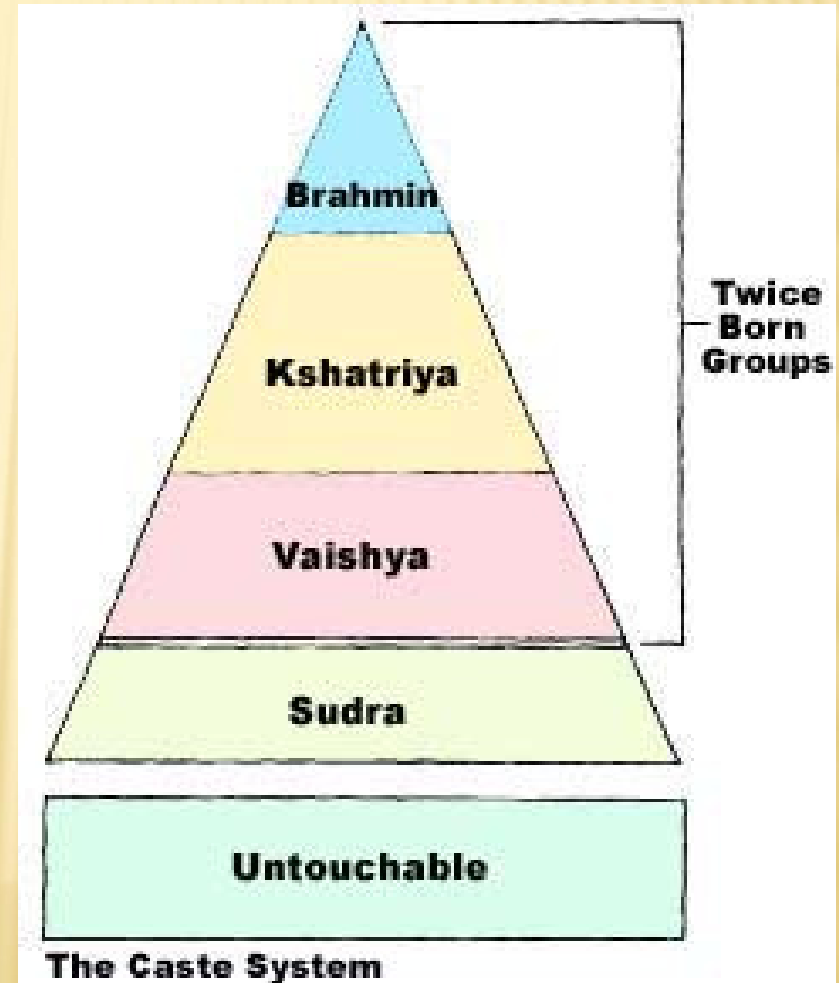
ÁRIJSKÁ DOBA

- ✘ Obdobie vzniku prvých sídiel árijských kmeňov sa označuje ako doba védská (1200 - 600 pred n.l.).
- ✘ V staršom rigvédskom období tvorilo dôležitú súčasť obživy poľnohospodárstvo (pestovanie jačmeňa), dominantný zostával chov dobytka a koní.
- ✘ Na najvyššom stupni spoločenskej hierarchie stáli drobní náčelníci (rádžovia), ktorí spravovali územie svojho kmeňa.

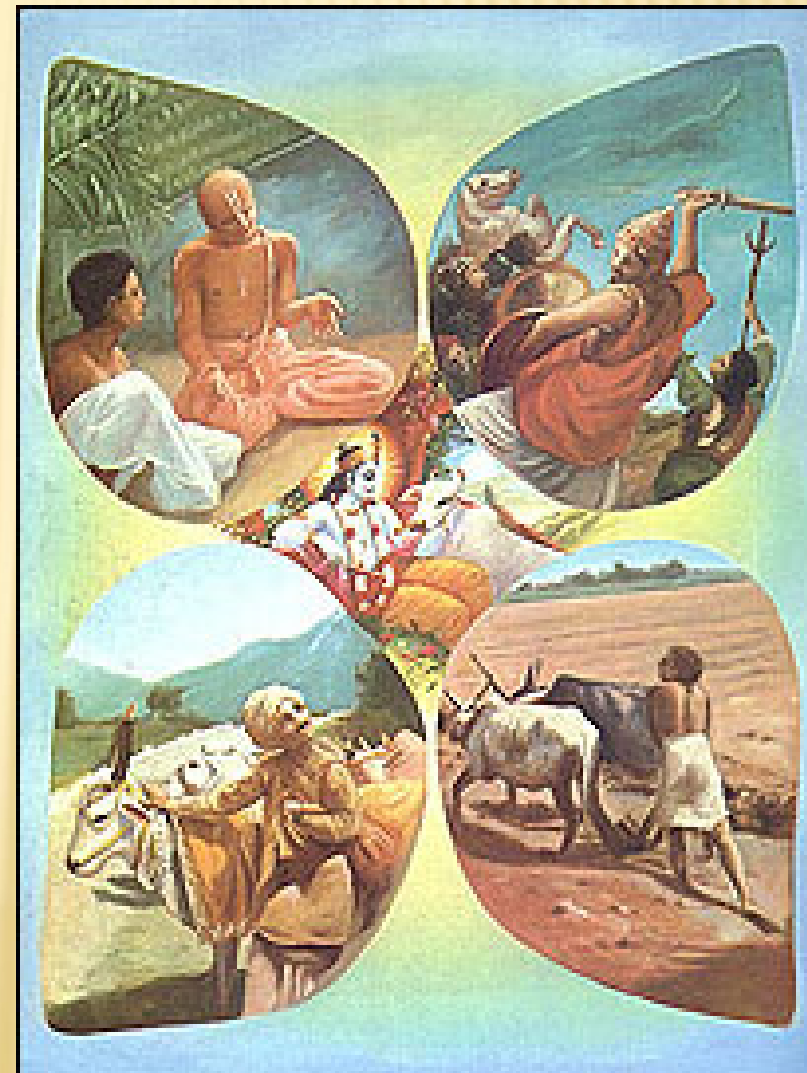
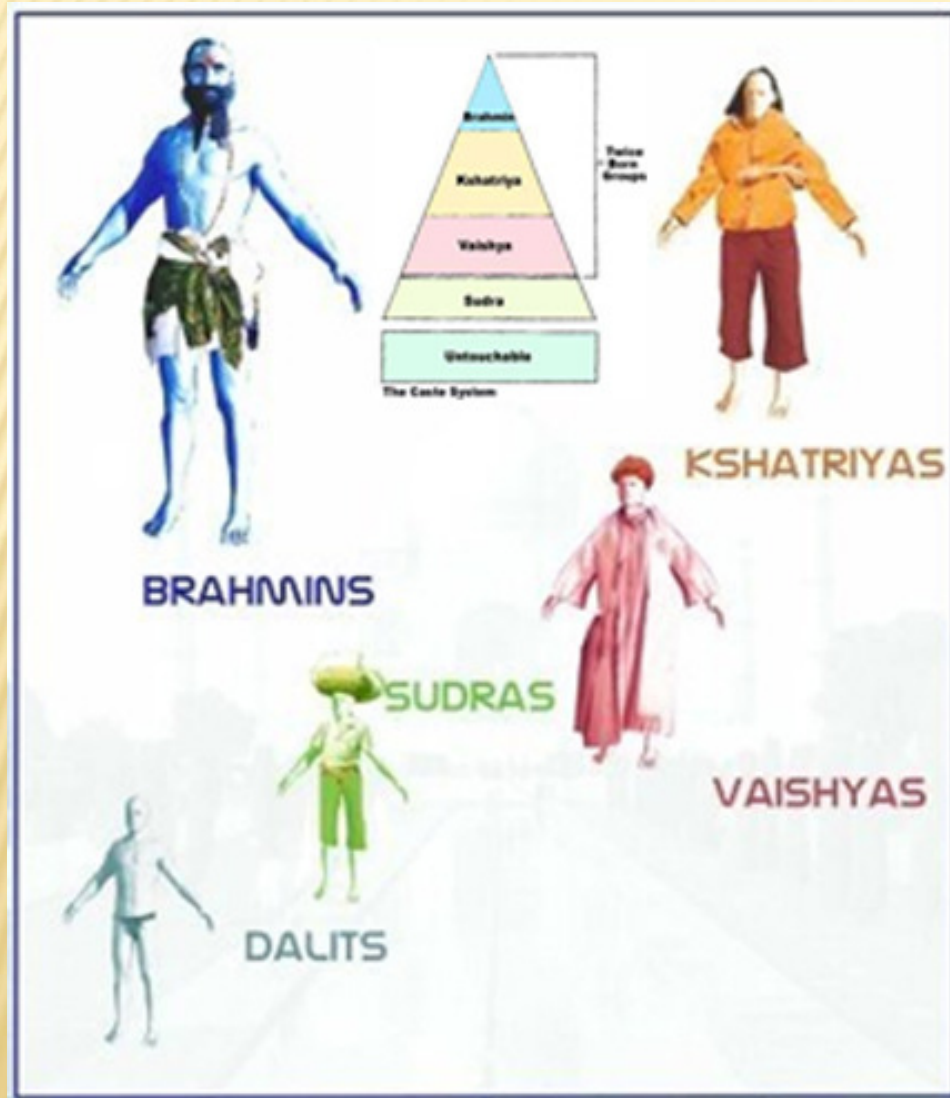

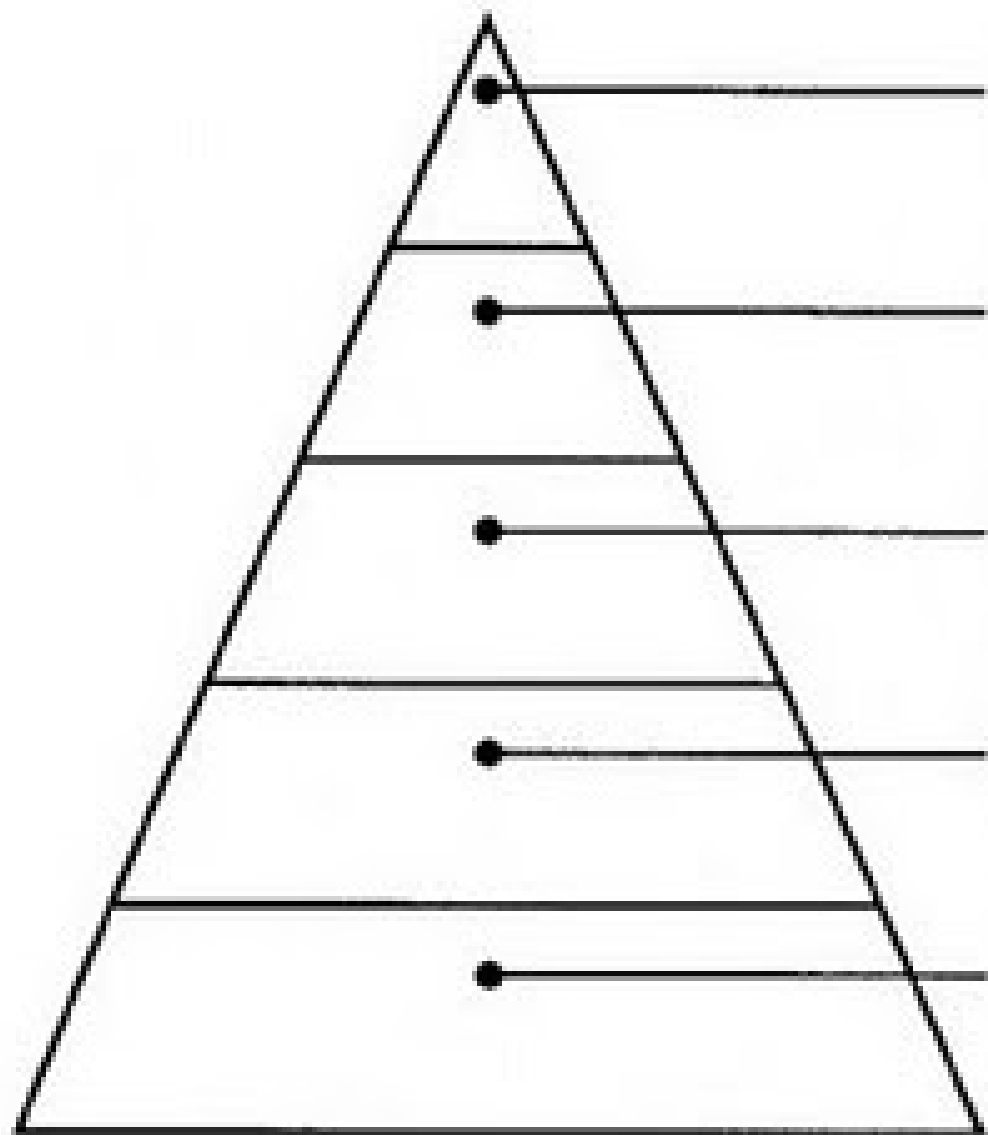
KASTY

- ✗ V priebehu pokračujúcej árijskej expanzie vzniklo kastovné rozdelenie obyvateľov.
- ✗ Utvorili sa 4 kasty (varny): brahmáni, kšatrijovia, vájšijovia a šúdrovia.
- ✗ Upevňovanie kastovného systému prebiehal i v ďalších historických dobách.
- ✗ Šúdrovia nemali žiadne práva, museli poslúchať a slúžiť ostatným kastám.
- ✗ Neskôr sa stali kasty prísne dedičné, exkluzívne a uzavreté.

KASTY

BRAHMINS

Priests, teachers,
scholars

KSHATRIYAS

royalty, nobility,
warriors, landed gentry

VAISYAS

traders, merchants,
\$ lenders, bankers, land
owners, entrepreneurs

SUDRAS

peasantry, artisans,
skilled labor

OUTCASTES/ DALITS

manual/unskilled labor
who handle waste, clean
toilets, sweep streets;
also leather workers,
butchers

BRAHMANIZMUS

- ✗ Náboženstvo najprv spočívalo v uctievaní mnohých božstiev ovládajúcich prírodné sily - boha búrky Indru, Nebo, Zem, Slnko alebo Oheň.
- ✗ Priazeň a náklonnosť si získavali obetnými rituálmi.
- ✗ Je učenie o posmrtnom živote a o prevteľovaní duší do vyššieho alebo nižšieho spoločenského postavenia.
- ✗ Brahm veril, že modlitbou a obetou je možné nielen získať priazeň bohov, ale je možné ju i ovládať (z tohto dôvodu nemali Indovia z bohov strach).

ŽELEZNÁ DOBA

- ✘ 7.stol. pred n.l. je možné pokladať za počiatok vlastného historického obdobia indického subkontinentu.
- ✘ Vznik tejto doby je spojený s veľkými sociálno ekonomickými zmenami.
- ✘ Dochádza k rozvoju remesiel, obchodu a poľnohospodárstvu
- ✘ Šíri sa používanie železa, objavujú sa prvé peniaze, vznikajú veľké mesta a cechové organizácie a taktiež rozsiahle štátne celky.
- ✘ Severná India je v tomto období rozdelená na 16 veľkých nezávislých štátov s rôznym politickým zriadením.
- ✘ K najvýznamnejším z nich patrilo Košálsko a Magadhsko, ktoré spolu s ostatnými štátmi medzi sebou bojovali o politickú nadvládu v severnej Indii.

MAGADHSKÁ RÍŠA (6. - 4.ST. PRED N.L.)

- ✗ Rozkvet ríše je spojený s kráľom Bimbisárom (6. a 5. st.) a jeho synom
- ✗ Za svojej vlády rozšírili územie Magadhská (pôvodne územie južného Biháru) až k Nepálu a podrobili si väčšinu severoindických štátov.
- ✗ Na vrchole moci sa Magadhská ríša ocitla za vlády dynastie "deviatich Nandov, ktorá položila základy zjednotenej Indie.
- ✗ Ich veľké bohatstvo im dovolilo vytvoriť veľkú armádu a s ňou expandovať až na juh.
- ✗ Zmeny v sociálnej ekonomickej sfére vyvolali taktiež zmenu tradičného náboženstva.
- ✗ Vzniklo množstvo filozofických škôl, medzi najznámejšie patria buddhismus a džinismus.

BUDHIZMUS

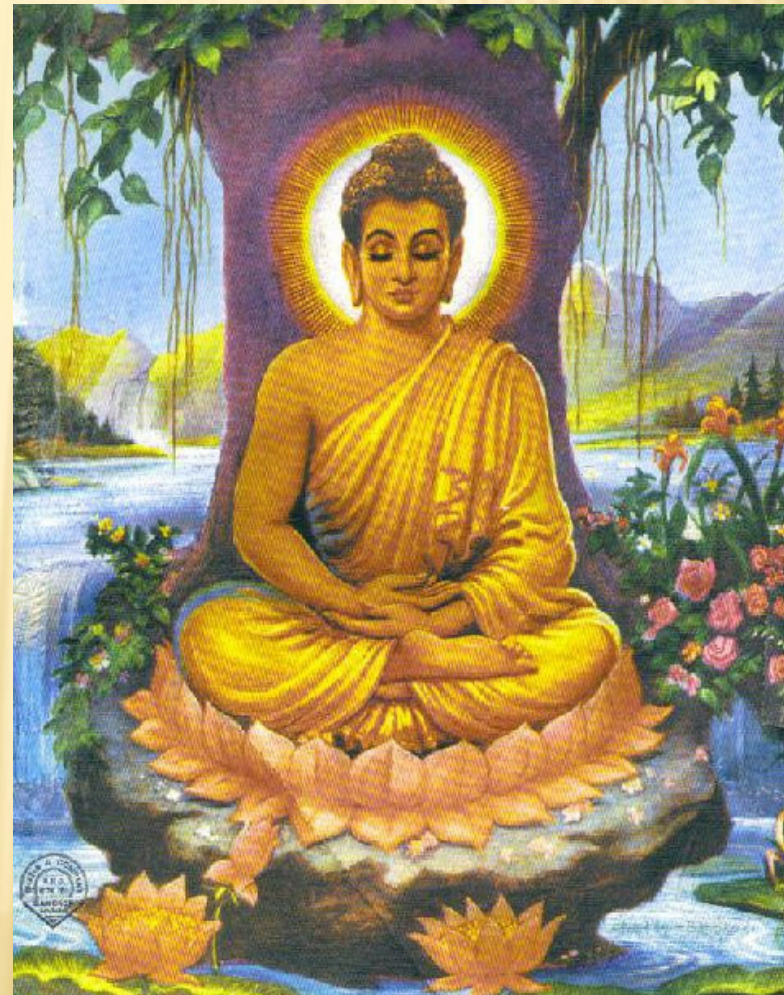
- ✗ **Buddhizmus** – zakladateľ **Siddhártha Gautama** z kasty kšatrijov, nazývaný **Buddha** – osvietený, prebudený – 6. stor. pred n. l.
- ✗ Najstarší prameň k poznaniu jeho učenia – **Tripitakam** (Trojitý kôš) v indickom jazyku páli, zostavený až v neskorších storočiach
- ✗ Učenie, podstatou ktorého je cesta k prekonaniu utrpenia pomocou tzv. **štyroch vznešených právd**
- ✗ Táto cesta dovedie človeka k pravému cieľu jeho bytia – k **NIRVÁNE** – blaženému stavu najvyššieho a najdokonalejšieho poznania (doslova stav plameňa, ktorý vyhasol – nič – mier), ktorým vyhasína sebecká žiadostivosť a končí sa kolobeh prevteľovania , a tým aj utrpenia.

4 VZNEŠENÉ PRAVDY:

- ✗ **podstatou života je utrpenie** – žiť znamená trpieť
- ✗ **príčinou utrpenia je túžba po živote** – po zmyslových pôžitkoch, majetku, moci...
- ✗ **utrpenie možno odstrániť** – odstránením príčiny, ktorá ho spôsobuje
- ✗ cestou k tomuto oslobodeniu je **ušľachtilá osemdielna cesta** pravej viery, pravého myslenia, hovorenia, konania, života, snaženia, bdlosti a pravého sústredenia.

BUDHA

- ✗ K poznaniu pravdy dospel Buddha **vnútorným poznaním, osvietením.**
- ✗ Nešlo mu o záchranu duše, o večný život, ale o očistenie mysle, tela i ducha, počas jeho života na zemi.
- ✗ Bol prvým človekom v dejinách, ktorý hlásal zásady humanity, usiloval o ich dosiahnutie ľudskou cestou a bez božskej pomoci.
- ✗ Hovoril, že ak je skutočne onen svet, potom dobrý človek vojde do neba, ak nie je, potom je velebený na zemi a dobrý skutok vnesie pokoj do jeho trpiacej bytosti.
- ✗ Buddhizmus bol spočiatku viac životnou filozofiou, než náboženstvom – nepoznal bohoslužby, obety ani modlitby, len meditáciu a ponorenie sa do svojho vnútra.

5 PRÍKAZOV PODMIEŇUJÚCICH ŽIVOT

- ✖ Nezabíjaj, čo je živé! (ahínsa)
- ✖ Neber, čo ti nedávajú!
- ✖ Nehovor, čo nie je pravda !
- ✖ Nepi opojné nápoje !
- ✖ Nebud' necudný !

MAURIJSKÁ RÍŠA

- ✗ V r. 327 pred n.l. bola severná India ohrozená ťažením Alexandra Macedónského.
- ✗ Toto ťaženie, aj keď nemalo žiadne politické dôsledky, zahájilo nové kultúrne spojenie Indie a Stredomoria a vytvorilo nové obchodné cesty.

Po Alexandrovom odchode využil vojvodca Čandragupta Maurja silnejúci odpor vyhnal zbytok macedónskych vojakov a ujal sa vlády.

- ✗ Tak vznikla Maurijská ríša (325 - 185 pred n.l.).
- ✗ V r. 317 pred n.l. už ovládal celé územie severnej Indie.

AŠÓKA

- ✘ Prijal zásady buddhizmu,
- ✘ Odmietal násilie, usiloval o to, aby bol spravodlivý a láskavý vládca.
- ✘ Značnú pozornosť venoval i charitatívnej činnosti.
- ✘ Staval nemocnice, útulky pre pcestných, hľbil studne, vysádzal ovocné stromy.
- ✘ K monumentálnym pamiatkam tejto doby patria kamenné stĺpy do ktorých nechával Ašóka vytesať texty svojich kráľovských výnosov, v ktorých propagoval mravné zásady - ľudskosť, toleranciu, alebo spravodlivosť.
- ✘ Zajímal sa i o rozvoj hospodárstva, dbal o správny chod štátnej správy a vyberanie daní, budoval zavlažovací systém a cesty, dbal o rozvoj remesiel a obchodu.
- ✘ Po jeho smrti v r. 232 pred n.l. sa začala Maurijská ríša postupne rozpadáť.

KUŠÁNSKA RÍŠA

- ✗ Kmeň Kušanov založil na území Indie mocnou Kušánsku ríšu (1. st. n.l.), rozkladala sa od Afganistanu k Váránasí.
- ✗ V tomto období dochádza k hospodárskemu a kultúrnemu rozmachu.
- ✗ Rozširujú sa obchodné styky so Strednou Áziou a so Stredomorím, vrcholu dosahuje i sanskritská literatúra a výtvarné umenie.

GUPTOVSKÁ RÍŠA

- ✖ Po rozpade Kušánskej ríše sa India opäť rozpadla na rodové štáty.
- ✖ Zjednocovací proces zahájil znovu v 4.st. n.l. rod Guptovcov v Magadhsku.
- ✖ Obdobie najväčšieho kultúrneho rozvoja, je považované za klasický vek.
- ✖ Rozvoj vedy- lekárstva, matematiky: výpočet Ludolfovho čísla, znalosť Pytagorovej vety a desiatkovej sústavy, astronómia - presný výpočet dĺžky slnečného roku), rozvoj vzdelanosti, literárnej tvorby i výtvarných umení
- ✖ Už na počiatku nášho letopočtu sa pôvodný brahmanizmus premenil v hinduizmus.
- ✖ Dôležitou zmenou tohto obdobia sa však stal počiatok prechodu od otroctva k feudalizmu.

